

KUMMAT MERKIT, OUDOT OLENNOT

kielellisenä ja luonnontieteellisenä ilmiönä

Kuva. Samaanimatkat/AI/MIRÅ

Kirjoittanut Marita Råman

23.3.2026

SISÄLTÖ	sivu
Johdanto	3
1. Kummat merkit, pitkittynyt synty	4
2. Episteeminen	8
3. Tiedonintressi	9
4. Kaksi jakolinjaa	12
5. Obskuriiteetti	13
6. Synteesi	16
7. Systeeminen tieto	18
8. Kärpästen munat	21
9. Patun tulevaisuus	25
10. Artefakti	29
11. Artefakti ja obskuriiteetti	31
12. Epistemiset prinssiipit artefakteina	33
LIITTEET	35
TIIVISTELMÄT KALVOSARJOISTA	36
KIRJALLISUUS & LÄHTEET	41
SANASTO	43

Johdanto

Harrastan satunnaiskirjoja eli ilmaiskirjoja, joita siellä täällä tarjoutuu luettavaksi. Painopiste ilmaiskirjojen aiheissa on tiedollinen, tutkimuskirjallisuus ja raportit eivät ole lukemistojen kärkipäässä, virkamiehet joutuvat lukemaan raportteja, mutta mitä he siitä ymmärtävät onkin jo toinen asia. Koska olen harrastuspohjalta tutustunut sekä akateemiseen että vaihtoehtoiseen kielimaailmaan, olen ehkä sopiva henkilö rakentamaan siltaa akateemisen *diskurssin* ja kansalaistieteen eli asiainharrastajain välillä.

Kielellinen näkökulma valikoitui sisällön ymmärtämistä koskeneen satunnaisartikkelin vuoksi ja luonnontieteellinen havainnointi yhden toisen tutkimusraportin perusteella, ao. raportissa kuvattiin, miten silminnäköjäläusunnat luonnontieteellisestä tapahtumasta jakautuivat eri tiedollisiin tasoihin. Kummat merkit ovat mielestäni hyvä lähestymistapa kiistanalaisiin aiheisiin kuten paranormaali, yliluonnollinen tai *ufot*. Merkkien pohdinta on minulle tuttua semiotiikan kautta, outous ja oudot oliot vuorostaan kansanuskon ja *folkloristiikan* opintojen kautta.

Usein esitystapa ratkaisee millainen on vastaanotto. Kuulijan tai lukijan tietotaito- ja kokemustasolla on oma merkityksensä tulkintoihin. Tästä heti alkuun esimerkki, miten *efemeridit* eli tähtitaulukot pitäisi esittää, että maallikkokin sen ymmärtää. Alla Nasan taulukoihin liittyvä merkkikuvaus tästä luentopäivästä astrologisesta näkökulmasta katsottuna.

1. KUMMAT MERKIT, PITKITTYNYT SYNTY

Eryyisesti skeptikoille otollinen pilkan aihe on *astrologia*, enkä nyt puhu viikkolehtien toimittajien mielikuvitusjutuista, sepitteistä. Astrologia on merkillistä kieltä, jota harva ymmärtää ja osaa tulkita oikein. Eikä voikaan ilman mittavia taustatietoja, otan alkuun esimerkin konkreettisesta, kirjoitusasusta. Kun Astrodienstin sivuilta kuvakaappaa efemeridisivun rivin, niin tulos on käsittämätön, koska se ei viittaa mihinkään. Relaatio tulee olla kohteeseen, jotta merkintä olisi käsitettävissä.

M23 12 2 0 2°22'08 24°59 8°43 20°32 16° 4 15°19 4°25 28°24 1°52 5° 3
8°47 7°53 10°20 25°11 M23

Jos otetaan taustatietoina mukaan aika ja planeetat, niin selviää lukemariniv olevan tilannekuvaus maaliskuun 23. päivän planeetta-asemista vuonna 2026.

MARCH 2026

Day	Sid.t	☉	☽	♃	♄	♅	♆	♇	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐
-----	-------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

M23	12 2 0	2°22'08	24°59	8°43	20°32	16° 4	15°19	4°25	28°24	1°52	5° 3	8°47	7°53				
-----	--------	---------	-------	------	-------	-------	-------	------	-------	------	------	------	------	--	--	--	--

Tämäkään ei vielä riitä tulkintaan, on tiedettävä missä merkissä nuo sijainnit ovat. Planeettasijainti ilmenee taulukosta eläinradan merkkien symboleilla merkittynä. Nyt kummissa merkeissä on jo jotain, mitä tulkita astrologisen systeemin mukaan. Symbolit on tietenkin ymmärrettävä, jotta tulkinnasta tulisi mitään. Tulkintaa huomattavasti helpottaa, jos asia ensi alkuun yksinkertaistetaan ja täsmennetään.

MARCH 2026

00:00 UT

Day	Sid.t	○	☾	☿	♀	♂	♃	♅	♁	♂	♃	♁	♁	♁	♁	♁	♁	♁	Day
S 1	10 35 16	10H2422	9d 7	21R58	23H13	28m45	15R15	1Y43	27J44	1Y 3	4m32	8R59	9H 3	7m52	24Y 3	S 1			
M 2	10 39 12	11R2434	22S53	21H28	24R28	29P32	15R13	1R51	27R45	1° 5	4R34	8R59	9° 0	7R59	24° 5	M 2			
T 3	10 43 9	12R2444	6m25	20S0	25R42	0H19	15R12	1R58	27R47	1° 7	4R35	8R59	8° 5	24° 8	T 3				
W 4	10 47 5	13R2453	19R43	20° 5	26S7	1° 6	15R10	2° 5	27R48	1° 9	4R37	8R59	8R56	8R12	24R11	W 4			
T 5	10 51 2	14R2459	24R44	19R15	28R12	1R54	15° 9	2R12	27R50	1R11	4R38	8R59	8R50	8R19	24R14	T 5			
F 6	10 54 59	15R2504	15R28	18R19	29R27	2R41	15° 8	2R20	27R51	1R14	4R40	8R58	8R47	8R26	24R17	F 6			
S 7	10 58 55	16R2508	27S6	17R20	0Y41	3R28	15° 7	2R27	27R53	1R16	4R41	8R57	8R44	8R32	24R20	S 7			
S 8	11 2 52	17R2509	10M10	16R20	1R56	4R16	15° 6	2R34	27R54	1R18	4R43	8R56	8R41	8R39	24R23	S 8			
M 9	11 6 48	18R2509	22R14	15R19	3R10	5° 3	15° 6	2R41	27R56	1R20	4R44	8R55	8R37	8R46	24R26	M 9			
T 10	11 10 45	19R2508	4R10	14R19	4R25	5R50	15° 5	2R49	27R58	1R22	4R46	8R54	8R34	8R52	24R29	T 10			
W11	11 14 41	20R2505	16° 3	13R22	5R40	6R37	15R5	2R56	27R59	1R25	4R47	8R53	8R31	8R59	24R32	W11			
T 12	11 18 38	21R2500	27S7	12R28	6R54	7R25	15° 5	3° 4	28° 1	1R27	4R49	8R53	8R28	9° 6	24R35	T 12			
F 13	11 22 34	22R2453	9R57	11R38	8° 9	8R12	15° 6	3R11	28° 3	1R29	4R50	8R54	8R25	9R13	24R39	F 13			
S 14	11 26 31	23R2445	22° 9	10R53	9R23	8R59	15° 6	3R18	28° 5	1R31	4R52	8R55	8R22	9R19	24R42	S 14			
S 15	11 30 28	24R2435	4m35	10R14	10R38	9R46	15° 7	3R26	28° 7	1R34	4R53	8R57	8R18	9R26	24R45	S 15			
M16	11 34 24	25R2424	17R19	9R41	11R52	10R34	15° 8	3R33	28° 9	1R36	4R54	8R58	8R15	9R33	24R48	M16			
T 17	11 38 21	26R2410	0H25	9R14	13° 6	11R21	15° 9	3R41	28R11	1R38	4R56	8R59	8R12	9R40	24R51	T 17			
W18	11 42 17	27R2355	13R51	8R54	14R21	12° 8	15R10	3R48	28R13	1R40	4R57	8R59	8° 9	9R46	24R55	W18			
T 19	11 46 14	28R2337	27R39	8R39	15R35	12R55	15R11	3R56	28R15	1R43	4R58	8R58	8° 6	9R53	24R58	T 19			
F 20	11 50 10	29R2318	11Y44	8R31	16R49	13R42	15R13	4° 3	28R17	1R45	5° 0	8R56	8° 2	10° 0	25° 1	F 20			
S 21	11 54 7	0Y2257	26° 3	8R30	18° 4	14R29	15R15	4R11	28R19	1R47	5° 1	8R53	7R59	10° 6	25° 5	S 21			
S 22	11 58 3	1R2233	10R30	8R34	19R18	15R17	15R17	4R18	28R21	1R50	5° 2	8R50	7R56	10R13	25° 8	S 22			
M23	12 2 0	2R2208	24R59	8R43	20R32	16° 4	15R19	4R25	28R24	1R52	5° 3	8R47	7R53	10R20	25R11	M23			

Luentopäivä on valikoitunut johtokunnan päätöksellä eikä minulla näin ollen ole ollut mitään mahdollisuutta vaikuttaa päivämäärään. Transiitit kuitenkin osuvat paljon puhuvasti muutoksen tuuliin, niin omakohtaisesti kuin seurankin kannalta, koska aurinko on siirtynyt aloitteelliseen Oinaan merkkiin ja on yhtymässä uudistusplaneetta Uranukseen. Khiron-transiitti on hyvässä suhteessa omaan radix-Jupiteriin ja Uranus-transiitti on syntymäkartallani DC:ssä seitsemännän huoneen kärjellä kolmannen ja viimeisen kerran.

Seuraavassa esimerkissä on esitetty tämän luontopäivän kohtalonkuviot *an sich* ja suhteessa esittäjään. Parapsykologian seuran alkuhistoria on monenkirjava, joten varmuudella ei voi sanoa, miten esitys suhteutuu mm. kesäkuussa 1965 perustettuun Instituutioon ja nykyiseen toimintamuotoon. Tarkemman tiedon puutteessa mennään kuvittelun puolelle, merkit on samat, mutta tietoa lähtötilanteesta ei ole, joten arvaan perustamisen tapahtuneen kuta kuin kesäkuun puolivälissä. Ellei näin ole niin pieleen menee, mikäli perustaminen on tapahtunut loppupuolella kuuta, toiminta on kaksosmaista, alkupuolella kuuta yhdistystä luonnehtii Härän merkki, jossa on vaarana jääräpäisyys ja pysähtyneisyys, stagnaatio.

JUNE 1965

00:00 UT

Day	Sid:	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓	♈	♉	Day
T 1	16 37 4	16 ^h 55 ^m 10 ^s	211 ^h 16 ^m	4 ^h 51 ^m 9 ^s	011 ^h 4 ^m	24 ^h 14 ^m	15 ^h 54 ^m	23 ^h 15 ^m	17 ^h 02 ^m 4 ^s	24 ^h R41	20 ^h 019	20 ^h 236	20 ^h 237	2 ^h 533	28 ^h 56 ^m	T 1
W 2	16 41 0	17 ^h 32 ^m 41 ^s	17 ^h 4 ^m	6 ^h 19 ^m	1 ^h 17 ^m	24 ^h 37 ^m	15 ^h 55 ^m	23 ^h 17 ^m	17 ^h 25 ^m	24 ^h +39	20 ^h 20	20 ^h 27	20 ^h 33	1 ^h 40	28 ^h 57 ^m	W 2
T 3	16 44 57	18 ^h 50 ^m 11 ^s	1 ^h 52 ^m 52 ^s	8 ^h 21 ^m	2 ^h 31 ^m	25 ^h 0 ^m	16 ^h 9 ^m	23 ^h 20 ^m	17 ^h 26 ^m	24 ^h 38	20 ^h 20	20 ^h 27	20 ^h 30	1 ^h 47	28 ^h 58 ^m	T 3
F 4	16 48 34	19 ^h 47 ^m 39 ^s	16 ^h 31 ^m	10 ^h 25 ^m	3 ^h 44 ^m	25 ^h 23 ^m	16 ^h 23 ^m	23 ^h 22 ^m	17 ^h 27 ^m	24 ^h 36	20 ^h 20	20 ^h 27	20 ^h 27	1 ^h 54	28 ^h 59 ^m	F 4
S 5	16 52 30	20 ^h 45 ^m 06 ^s	0 ^h 158 ^m	12 ^h 50 ^m	4 ^h 58 ^m	25 ^h 47 ^m	16 ^h 37 ^m	23 ^h 24 ^m	17 ^h 28 ^m	24 ^h 35	20 ^h 20	20 ^h R17	20 ^h 24	3 ^h 0	29 ^h 0 ^m	S 5
S 6	16 56 47	21 ^h 42 ^m 32 ^s	15 ^h 7 ^m	14 ^h 38 ^m	6 ^h 11 ^m	26 ^h 11 ^m	16 ^h 51 ^m	23 ^h 27 ^m	17 ^h 29 ^m	24 ^h 33	20 ^h 21	20 ^h D17	20 ^h 21	3 ^h 7	29 ^h 1 ^m	S 6
M 7	17 0 43	22 ^h 39 ^m 56 ^s	28 ^h 59 ^m	16 ^h 46 ^m	7 ^h 25 ^m	26 ^h 35 ^m	17 ^h 5 ^m	23 ^h 29 ^m	17 ^h 30 ^m	24 ^h 32	20 ^h 21	20 ^h 27	20 ^h 17	3 ^h 14	29 ^h 2 ^m	M 7
T 8	17 4 40	23 ^h 37 ^m 20 ^s	12 ^h 31 ^m	18 ^h 56 ^m	8 ^h 38 ^m	27 ^h 0 ^m	17 ^h 19 ^m	23 ^h 31 ^m	17 ^h 31 ^m	24 ^h 31	20 ^h 22	20 ^h 27	20 ^h 14	3 ^h 20	29 ^h 3 ^m	T 8
W 9	17 8 36	24 ^h 34 ^m 42 ^s	25 ^h 46 ^m	21 ^h 7 ^m	9 ^h 52 ^m	27 ^h 24 ^m	17 ^h 33 ^m	23 ^h 33 ^m	17 ^h 32 ^m	24 ^h 29	20 ^h 22	20 ^h 27	20 ^h 11	3 ^h 27	29 ^h 4 ^m	W 9
T 10	17 12 33	25 ^h 32 ^m 03 ^s	8 ^h 44 ^m	23 ^h 18 ^m	11 ^h 5 ^m	27 ^h 50 ^m	17 ^h 47 ^m	23 ^h 35 ^m	17 ^h 33 ^m	24 ^h 28	20 ^h 22	20 ^h 28	20 ^h 8	3 ^h 34	29 ^h 5 ^m	T 10
F 11	17 16 29	26 ^h 29 ^m 24 ^s	21 ^h 28 ^m	25 ^h 50 ^m	12 ^h 19 ^m	28 ^h 15 ^m	18 ^h 1 ^m	23 ^h 36 ^m	17 ^h 34 ^m	24 ^h 27	20 ^h 23	20 ^h 28	20 ^h 5	3 ^h 40	29 ^h 6 ^m	F 11
S 12	17 20 26	27 ^h 26 ^m 43 ^s	3 ^h 58 ^m	27 ^h 42 ^m	13 ^h 32 ^m	28 ^h 41 ^m	18 ^h 15 ^m	23 ^h 38 ^m	17 ^h 35 ^m	24 ^h 25	20 ^h 24	20 ^h 29	20 ^h 2	3 ^h 47	29 ^h 7 ^m	S 12
S 13	17 24 23	28 ^h 24 ^m 02 ^s	16 ^h 17 ^m	29 ^h 54 ^m	14 ^h 45 ^m	29 ^h 7 ^m	18 ^h 29 ^m	23 ^h 40 ^m	17 ^h 37 ^m	24 ^h 24	20 ^h 24	20 ^h R26	19 ^h 58 ^m	3 ^h 54	29 ^h 7 ^m	S 13

Otan kuvitteelliseksi uudeksi seuran toiminnan syntymäksi päivämäärän 12.6.1965 lauantain, jolloin toiminta aktivoitui uudelleen tai vähintään uudella tasolla, aurinko oli Härän merkissä 28°, kuu ajan kohdasta riippuen noin 13° astetta Skorpionin merkeissä, mikä vaikuttaa sopivalta sen suhteen, että perustajana oli Jarl Fahler, joka toimi sekä hypnotisoijana että parapsykologina, filosofian maisteri koulutukseltaan. Tällä pienellä ajatusretkellä pyrin osoittamaan, että astrologiaa ei ole tarvis käyttää pelkästään "ennustamiseen" tai ennakointiin, se on hyödyllinen tulkintaväline myös reflektoinnissa ja kumppanuuksien välisten suhteiden ja konfliktien määrittelyssä. Valtioissa ja organisaatioissa vain voi joskus olla hyvin hankalaa määrittää relevantti syntymän hetki.

Ajassamme puhaltavat railakkaat muutoksen kevätuulet, oletetaan että luentoni on muutoksen airut, jolloin on perusteltua katsaus tämän hetken ja menneen väliseen suhteeseen. Kulttuuristen tekojen ja muutosten takana on ihminen, seuratoiminnassa jokaisen panos on arvokas, niin johtokunnan kuin jäsenistönkin. Tilaisuuksissa kävijät ja puhujat sekä aiheen huomioivat henkilöt ovat hekin varsin avainasemassa sen suhteen, millaisen maineen toiminta saa. Tällä hetkellä sikäli mikäli arvaukseni osuu oikeaan, seurassa on meneillään muutosajat, jotka voivat olla yllättäviäkin, koska Uranuksen transiitti kohtaa radix-aurion sijainnin. Identiteetti on täten suuressa murroksessa ja eletään haasteellista ajanjaksoa.

Virallisesti seura mainostaa toiminnan alkaneen vuonna 1938, mutta ei ole tiedossa missä kuussa eikä toiminta ole ollut täysin yhtenäistä jatkumoa. Tein seuran sihteerin Samuli Råmanin kanssa salapoliisityötä, ja tutkimme

yhdistyksen rekisteriotteen, sen mukaan nykyisen seuran perustamisajankohta "syntymä" oli tosiasiaassa 26.1.1943 todennäköisesti illalla. Tarkkaa aikaa emme tiedä, joten huonejakoa ei voi tehdä, arvailla vain. Pyöristän asteet.

Astrologian perinteen mukainen tulkinta yhdistyksen synnystä lasketaan yleensä rekisteröintipäivämäärän mukaan. Rekisteriote kertoo kaksivaiheisesta synnystä, toinen päivämäärä on 26.1.1943 ja toinen 4.2.1943. Napanuoran katkaisun ja ensimmäisen hengenvedon välillä oli siis viivettä, mutta yhtä kaikki vesimiehen merkeissä yhdistys syntyi.

Suomen parapsykologinen seura ry Transiitit
Perustettu 26.1.1943 **Luento 23.3.2026**

Aurinko 6 ⁰ Vesimies	←	Aurinko 2 ⁰ ☿	<u>sekstiili</u>
Kuu 25 ⁰ Neitsyt	←	Kuu 4 ⁰ ♀	<u>trini</u>
Merkurius 2 ⁰ Vesimies R		Merkurius 8 ⁰ ☿	
Venus 22 ⁰ Vesimies	←	Venus 23 ⁰ ♀	<u>sekstiili</u>
Mars 29 ⁰ Jousimies		Mars 16 ⁰ ♂	
Jupiter 18 ⁰ Rapu	←	Jupiter 15 ⁰ ♃	konjunktio
Saturnus 5 ⁰ Kaksoiset	←	Saturnus 4 ⁰ ♄	<u>sekstiili</u>
Uranus 0 ⁰ Kaksoiset		Uranus 28 ⁰ ♅	
Neptunus 2 ⁰ Vaaka	←	Neptunus 2 ⁰ ♆	oppositio
Pluto 6 ⁰ Leijona	←	Pluto 5 ⁰ ♇	oppositio
Kohtalonsolmu 25 ⁰ Leijona	←	Kohtalonsolmu 8 ⁰ ♂	
Kuun yläsolmu 26 ⁰ Leijona	←	Kuun yläsolmu 8 ⁰ ♂	
<u>Lilith</u> 17 ⁰ Rapu	←	<u>Lilith</u> 10 ⁰ ♁	
<u>Khiron</u> 27 ⁰ Leijona.	←	<u>Khiron</u> 25 ⁰ ♆	<u>sekstiili</u>

Nämä koukerot eivät kerro mitään asiaan perehtymättömälle, ne edustavat kummia, outoja merkkejä, numeroilla ja asteilla on toki sovittu arvonsa, mutta tässä tapauksessa nuo arvot ovat vain tulkinnan väline. Kysymys kuuluu: Miten luentoni vaikuttaa seuran toimintaan? Otetaan siis seuran toiminta uudelleen arvioitavaksi saatujen tietojen valossa. Seuran aiempaan toimintaan vaikuttaisi ns. mustalla *Lilithillä* olevan melko vankka ote kassakirstuun.

Khiron on ihmisen elämänkaarella hänen aktiivin työuransa planeetta, elämäntyön kaari kestää yleensä noin 51 vuotta koulutuksineen eli sen saman kuin mitä *Khiron* kiertää rataansa. Khironia luonnehditaan haavoittuneeksi parantajaksi, Leijonan merkki on energinen ja itseensä luottava. Yhdistys saanee tästä luennosta itseluottamusta, mitä ainakin toivon. Minulle henkilökohtaisesti se on uuden elämän vaiheen alku, koska Uranuksen transiitti on kolmannen ja viimeisen kerran AC/DC linjalla yhtymässä seitsemännen huoneen kärjellä. Yhdistyksen kohtalon ja kuun solmut osuvat yksiin radix-Plutoni kanssa, joten mahdollista on, että kehitys etenee johonkin *Fenix*-lintumaiseen kaareen, tuhkasta ja raunioilta nousee lentoon jotakin uutta.

2. EPISTEMINEN

Alun perin tarjosin luennoksi kummat merkit, oudot oliot episteemisenä ongelmana, mutta sihteerin toivomuksesta suomensin ja tarkensin aihetta kielelliseksi ja luonnontieteelliseksi ongelmaksi. Kasvatustieteilijä Kari Sormunen on väitöksessään käsitellyt luonnontieteelliseen tietoon ja tietämiseen liittyviä eli episteemisiä käsityksiä peruskoulun seitsemänluokkalaisten tasolla. Aiheina olivat aineen rakenne ja olomuodon muutokset, tuloksena tiedollisten käsitysten muodostumisessa episteemiset primitiivit, jotka muodostuvat yksilöllisen havainnon ja kontekstin, metatiedon vuorovaikutuksesta.

Sitten varsinaiseen aiheeseen, miten tutkia kummaa ja outoa? Idean tähän esitykseen sain sattumalta ilmaiskirjasta Näkökulmia tutkimusperustaiseen opetukseen, *Ainedidaktisia* tutkimuksia 1. Tulkintamme asioista on riippuvainen siitä, mitä olemme koulussa, sidosryhmiltä ja elämästä oppineet. Minua kiinnosti kirjassa humanistiset oppiaineet ja erityisesti miten alakoulun oppilaat ymmärsivät tekstin sanoja ja merkityksiä. Kiinnostuin myös matemaattis-luonnontieteellisestä artikkelista, jossa selviteltiin sitä, miten yläkoulun oppilaat raportoivat ilmiöstä tekemiään havaintoja.

- A Alakoululaisten sisällön ymmärtäminen -> TULKINTA
 B Yläkoululaisten koe havaintojen selostaminen. -> RAPORTTI

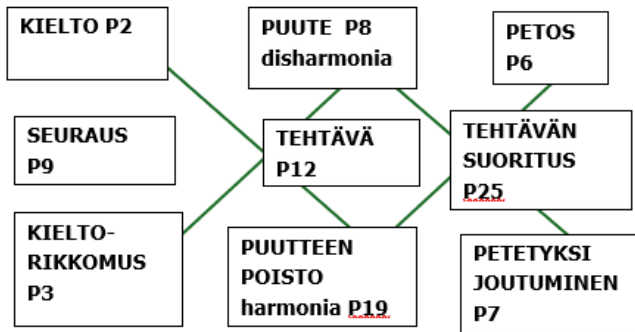
Kummassakin tapauksessa on kyse merkitysten ymmärtämisestä eli sisällön tulkinnasta, sanoista oli ymmärrettävä, mitä sana merkitsee lauseyhteydessä ja koetulosten selostamisessa, tuli ymmärtää mitä kokeessa itse asiassa tapahtui, selvitystä ei välttämättä kaivattu, mutta monet selittivät sen silti. Ihmismielellä on taipumus selittää ja järkeistää se, mikä vaikuttaa järjenvastaiselta, umpio pyrkii täyttymään.

3. TIEDONINTRESSI

Synteesinä edelliseen otin käyttöön kotikirjastossani olleet neljä rajatiedon hakuteosta:

- Aikojen arvoitukset - Vastauksia menneisyyden salaisuuksiin (Valitut palat)
- Mysteerien maailma – Tavallisten ihmisten uskomattomia kokemuksia
- Mysteria – Selittämättömiä ihmeitä ja arvoituksellisia ilmiöitä
- Tiedon rajamailla

Tulkintaan käytin luomaani *reisteri* menetelmää, eli katsausta sisällysluetteloihin, joista poimin ne aiheet, jotka mielestäni jollain tavoin oleellisesti liittyivät parapsykologiseen tutkimukseen. Aiemmassa tuotannossani olen hyödyntänyt Vladimir Proppin satukaavan pohjalta luomiani periaatteita, jotka *ugramen* kaavalla ovat seuraavat.

Kuvio 1. Elonkaavan prinssiipien perussekvenssit ugramekaavana.

Jäsennys auttaa yksinkertaistamaan tapahtumain kulkua, kun siitä tehdään 9-ruutuinen jätkänsakkikuvio. Pelissä pyritään saamaan peräkkäinen joukko rasteja tai ympyröitä samaan linjaan, joten kuviota voi lukea sekä pystysuoraan että vaakasuoraan sekä diagonaalisesti, jolloin saadaan uusia luovia virikkeitä ajatushautomoon. Ruudukkoon on selvennetty ao. *prinssiipin* (primitiivien) aihe.

Kielto P2 Unien voima	Puute (epätoivottava tila) P8 Miten vastustaja voitetaan?	Petos P6 Aaveita valokuvissa
Seuraus P9 Miten paranormaaleja kykyjä testataan?	Tehtävä (sankariteot) P12 Salaperäinen Foo Fighters -ilmiö	Tehtävän suoritus P25 Oudot voimat
Kieltorikkomus P3 Uskolla parantajat	Puutteen poisto (tasapaino) P19 Voivatko ihmiset kommunikoida kasvien kanssa	Petetyksi joutuminen P7 Mielen valta aineeseen

Selvytyden vuoksi alla on sama selkokielistettynä kuviona.

Kielto P2 UNET	Puute (epätoivottava tila, arvostuksen puute) P8 EPÄILY	Petos P6 AAVEET
Seuraus P9 TUTKIMUS	Tehtävä (sankariteot) P12 HAVAINNOT	Tehtävän suoritus P25 OUDOT VOIMAT
Kieltorikkomus P3 USKO	Puutteen poisto (tasapaino) P19 LAJIKONTAKTIT	Petetyksi joutuminen P7 MAGIA

Kuvio 2. Ugramen prinssiipit matriisina. Koska saatuja prinssiippejä on kaavan mukaisesti yhteensä 31, niin jokainen ruutu saa kaksi muuta prinssiippiä seurakseen. Olen hahmotellut jaon seuraavasti.

P2 UNET => P30 + P24

P3 USKO => P1 + P5

P8 EPÄILY => P21 + P16

P6 AAVEET => P4 + P22

P12 HAVAINNOT => P10 + P15

P25 OUDOT VOIMAT => P26 + P28

P19 LAJIKONTAKTIT => + P14 + P17

P7 MAGIA => P11 + P23

P9 TUTKIMUS => P13 + P18

P31 KUVAUS => P29 + P20

FOKUS P27

4. KAKSI JAKOLINJAA

Olen kehittäjäni jossain vaiheessa käyttänyt myös *CLA-metodia* (Causal layered analysis), joten saatua jakoa voi käyttää kahden vastakkaisen näkökuvan analysointiin, joskaan tässä yhteydessä ei ole mahdollista mennä asiassa syvemmälle.

Alla olevasta kahdesta ryhmästä voisi käyttää provosoivasti nimiä kissat ja hiiret, skeptikot ovat aktiivisti saalistamassa heikkouksia vaihtoehtoisten näkemysten kentällä. Paradoksi on siinä, että kissa on yöeläin, mutta skeptikot päiväolentoja uskoessaan olevansa järjen valon kantajia. Rajatiedon tutkijat ja harrastajat ovat näiden kissojen saalistuskohteita, siis hiiriä ellei peräti hiirulaisia.

Ryhmien alle on hahmoteltu episteemisten prinssiipien aihealueet

Rajatieto

ENNAKKOLUULOTTOMAT
(Kokijat, tietoniekat)

P3 USKO => P1 + P5

P6 AAVEET => P4 + P22

P10 + P15

P19 LAJIKONTAKTIT => + P14 + P17

P26 + P28

P7 MAGIA => P11 + P23

P18

P2 UNET => P30 + P24

P29 + P20

Skepsismi

EPÄILIJÄT
(Tutkijat, epäilijät)

P8 EPÄILY => P21 + P16

P12 HAVAINNOT =>

P25 OUDOT VOIMAT =>

P9 TUTKIMUS => P13 +

P31 KUVAUS =>

FOKUS P27 (Jo nähty)
MUISTI/MUISTO

Muisti on aivotoimintaa.
 Muisti on perinnettä.
 Muisti on kerrontaa.
 Muisti on kulttuuria.
 Muisti on sanoja.
 Muisti on valemuistoja.
 Muisti on unohtamista.
 Jokin muistuttaa
 jostakin tai jotakin.
 Muistiin painuu ja merkitään.
 Muistin seitsemän syntiä.

P12 HAVAINNOT => P10 + P15

havainnointi-> aistipohjainen

P31 KUVAUS => P29 + P20

raportointi -> kognitiivista (mielikuvitus)

Luonnontieteellinen

Kielellinen ja kuvallinen

5. OBSKURITEETTI

Sanakirjaselityksen mukaan obskuriiteetti tarkoittaa hämärää, epäselvää ja epämääräistä. Se edustaa myös pimeyttä eli valon puutetta, vaikeaselkoista, outoutta, kummaa, arvoituksellista sekä tuntematonta. Siksi sana on huomion arvoinen, kun yritetään uudistaa ja modernisoida parapsykologian tutkimuskenttää ja sen termistöä. Kansankielisessä (vernakulaarissa) ajattelussa puhutaan myös kaistapäistä, hämyistä, hurahtaneista ja jopa hulluista. Usein oudoista kokemuksistaan kertovat mielletään hieman sekopäisiksi ja mielenterveyshäiriöistä kärsiviksi, vaikka kyse saattaa olla vain herkkyydestä ja toisenlaisesta tavasta tuntea ja tulkita maailmaa.

Paratieton kriittisesti suhtautuva kosmologian emeritus professori Kari Enqvist on YLE-nauhoitteessa maininnut termin käsiterunous.

Koska olen uskaliaasti kirjoittanut Kalevalan käsitevaruudesta, niin sanan tästä kummasta outoudesta. Ja vaikka ufot ja ufologia ovatkin paranormaaleina kokemuksina hieman sivuraiteella paratutkimuksen päämäärien kanssa, niin otan silti malliesimerkin ufoista samalla kun pohdin, onko kalevalaisessa kansanrunoudessa löydettävissä mitään vastinetta outoudelle. Ja onhan sitä.

Paranormaaleja kokemuksia arvellaan koettavan rinnakkaistodellisuutena. Tämä "kaista" ikään kuin vuotaa normaaliin reaali maailmaan ja on herkempien ihmisten aistittavissa. Suomen kansan vanhoissa runoissa on todellakin motiivivaihtelua nimeltä Hämeen ihmeet. Runotyyppi on luokiteltu lastenrunojen viihdytyslauluiksi ja loruiksi. Tutkijat ovat ajatelleet niiden olevan jopa kollejä, joilla hämäläisiä, "tyhmiä" pilkataan.

Paratiedon tutkimus on turhauttavaa, koska kokeellisia tuloksia ei ilmiöiden satunnaisuuden vuoksi voi tehdä, siksi tulokset jäävät epämääräisiksi ja laihoiksi. Hämeen ihmeet -runoissa toistuu *formula*, kuulin kumman, näin ihmeen, koin kamalan. Yleensä kyse on toiseudesta ja nurinkurisesta maailmasta hieman hölmöläissatujen tapaan eli ukko akan töissä, akka ukon töissä. Toimijoiden osat ovat vaihtuneet jossain tuonpuoleisessa toisessa maassa, jossa eläimet toimivat inhimilliseen tapaan ja ihmiset käyttäytyivät kuin eläimet toimissaan.

Karolina Kouvolan blogi Obskuriiteettikabinetti on hyvin elegantti esitys kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta ja hyvin lähellä tuota Kari Enqvistin mainitsemää käsiterunoutta. Miten asioista puhutaan luo osaltaan arvostuksen tai mitätöinnin. Epäselvät tai epätarkat puheet ja tekstit, jotka eivät vastaanottajan käsitemaailmaan sovi tai tule ymmärretyksi, jäävät vaille vastakaikua. Oudoksi koetut puheet saavat usein osakseen torjuntaa ja halveksuntaa, ivaakin. Tähän tutkielmaan pohjatyötä tehdessäni kohtasin selvää mitätöintiä ja ivaan kahden sosiologian alalla työskentelevän naisen kasvoilla, kun kerroin uudesta tutkimuskohteestani. Mieleni ja ajattelutapani on kuitenkin aivan sama kuin mitä olen pohtinut politologiaa ja moraalifilosofiaa. Siis pelkkä aihe riittää pudottamaan sinut ajattelijana alimpaan kastiin.

Pohjatöihin kuului myös vapaamuotoinen keskustelutilaisuus Oodissa, jossa yhden keskustelun päämielenkiinnon aihe oli yllättäen selkeys. Kirjallisuustieteilijöille obskuriiteetti on selkeyden ja tervejärkisyyden vastakohta. Sain kerran semiootikko Harri Veivolta esseestäni täydet pisteet, koska se oli niin järkevä! Minua huvitti, eikö kirjallisuudentutkijan pitäisi osata arvostaa mielikuvitusta?

Meillä on käsitteistössämme kaksi merkitysavaruuksia, toinen luonnontieteellinen, tuo järkevä looginen suuntaus, jossa kieli perustuu matematiikalle ja logiikalle. Toinen kieli pohjautuu mieli- ja kielikuville, vertauksille, enigmoille eli arvoituksellisuudelle ja moniselitteisyydelle, epämääräisyyksillekin, tuolle käsiterunoudelle. Runous on kielen jalostunein ja hienostunein muoto eikä suinkaan kaukana luonnosta. Suomalainen tietäjä runoili tietuinnissaan: Nouse luontoni lovesta, maan alta haltijani!

Merkitysavaruuksia muodostuu kulloisenkin ajan hengen ja tarpeiden mukaan. Ajassamme ovat vallalla tieteellinen, taiteellinen, omaperäinen ja kansanomainen merkitysavaruuksia, jossa skeptikot puolustavat järkevyyttä ja tiedettä, paratiedosta ovat kiinnostuneita mm. taiteilijat, omaperäisyyttä edustavat erilaiset eksentrikot kuten esim. Ior Bock, jota netissä luonnehditaan pakanahenkiseksi eksentrikoksi. Enqvististä sanotaan hänen olevan uskonnoton eli tavallaan hänkin on pakanahenkinen. Neljäs ryhmä edustaa kansanomaista eli vernakulaari merkitysavaruuksia, jossa uskomukset selityksineen ovat tärkeä osa kulttuuria ja mielikuvituksen voimaa. Kansanomainen operoi sanoilla, mielikuvilla ja kuvakielellä. Kaikki käyttävät käsitteitä. Terminologiaa tarvitaan yhteisymmärryksen saavuttamiseksi. Ja jos obskuriiteettikabinetti tulisi suomentaa voisi kai sitä kutsua hämypajaksi.

Tavoite on selvä: Parapsykologisen Tutkimusseuran tulee pyrkiä laajentamaan toimintaansa keskustelukerhomaisesta hämypajasta obskulaariseen kabinettiin. Ja sen kunniaksi lopuksi vielä sananen kukkaiskielestä ja korulauseista. Kun kauniit sanat ovat vailla merkitystä, tapa vain, kadottaa puhe merkityksensä. Ihmisen kuitenkin kannattaa viljellä kauniita sanoja ja kaunista kieltä, eläimille, lapsille, kukille, vanhuksille tulisi

puhua erityisen kauniist, arvostavasti ja kunnioittavasti. Kulttuureissa on eroja, miten tähän vaateeseen suhtaudutaan. Netin algoritmit yllyttävät päin vastaiseen, kun puhut rumasti ja jopa ilkeästi, saat huomiota. Huomionkipeys on pahasta, toisen ihmisen tai muun elävän huomioiminen hyvästä. Ihmisolennot janoavat tulla huomatuksi, ehkä sama koskee luomakunnan olentoja kautta linjan, myös erilaiset ajatusradat huomioiden.

Merkitysavaruu

- 1) Tieteellinen
- 2) Taiteellinen
- 3) Omaperäinen
- 4) Kansanomainen

6. SYNTEESI

Merkitys muodostuu pääasiassa kolmella tavalla. Ensin on ilmimerkitys eli välitön havainto, jota semiootikot kutsuvat "ikoniksi" tai sanalla "representamen". Toisena tasona on *konteksti*, jota lauseopillisesti vastaa syntaksi. Kolmantena on näiden synteessinä syvä- tulkinta. Kun kansanruot kiteyttävät obskuriteetin Hämeen ihmeisiin, joissa nähdään ihmeet, kuullaan kummat ja koetaan kamalat niin on syytä hetkeksi pysähtyä näiden kolmen käsiterunouden kiteytykseen.

A = Näin ihmeet + B = Kuulin kummat = C Koin kamalat.

Puututaan vaihteeksi siihen, mitä tapahtuu kun ihmeitä, kummia tai kamalia tapahtuu eikä oteta kantaa lainkaan väitteen todenperäisyyteen. Englanninkielisille on huomattavan helppoa ymmärtää, että näkökyky liittyy ymmärtämiseen, koska verbi "see" on sekä nähdä että ymmärtää. Suomenkielessä on toisin, täällä käsitetään ja tunnetaan asiat. On siten kyse kahdesta aivan eri aistimustavasta suomalaisugrilaisessa maailmassa ja anglosaksisessa maailmassa.

Näkeminenkin voi tapahtua monella eri tapaa. On unennäköä painajaisineen, silmin havaittavaa näkemistä, johon tarvitaan valoa, päivän valoa tai infrapunaa, mutta paljon tapahtuu sellaistaakin, ettei ihminen voi uskoa silmiään siitä, mitä tapahtuu, vaikka vannotaankin että "uskon vasta kun näen". Näinhän se on! Monet enteet koetaan kuuloaistin mukaan, papintappajan koputus tietää ja/tai enteilee kuolemaa, kouko äänтелеe. Sijattomat sielut ääntelevät ihtirikkona yössä. Huuhkajan huhuilu kuulostaa pahaenteiseltä. Merkittävintä outoja kokeneen sielun elämässä on kuitenkin kokemus, jolla on yhteys tuntemiseen. Suomalaisiin sanontoihin kuuluu mm. kokenut kaikki tietää.

Kansanrunoissa kuten muissakin runoissa on syvällisyyttä, runokieli on kiteytynyttä kertomaa.

Edellä esitetty kolmen tason kiteytys kummallisuuksista, voidaan tulkita suorasanaisesti niin että A = kertoja, B= kuulija ja C = Tarina. Osa paranormaalien ilmiöiden torjuntaa juontaa juurensa pelosta näyttää ja tunnistaa tunteita. Tarinatutkija Vilma Hänninen tulkitsee ontologiaa ihmisen olemassaolon olemuksellisenä tarinallisuutena. Tällä ajatuksella on yhteys kokemuksen *fenomenologiseen* ymmärtämiseen.

Vilma Hänninen on jakanut narratiivit kolmeen ryhmään: referentiaalinen, *konstruktivistinen* ja ontologinen käsitystapa. Referentiaalisessa käsityksessä narratiivien oletetaan olevan kirkas, selkeä, läpinäkyvä ikkuna elämään sellaisena kuin kertoja on sen kokenut. Peruste *narratiivisen* aineiston käytölle tutkimuksessa onkin ollut se, että se jäljittelee parhaiten elettyä elämää. Konstruktionistisessa käsityksessä taas keskitytään siihen,

miten narratiivit tuottavat sosiaalista todellisuutta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tällöin ei olla kiinnostuneita siitä todellisuudesta, josta kertomus kertoo. Kolmanneksi narratiivia ymmärretään niin, että niin kerronta, kokemus kuin eletty elämä ovat narratiivisesti jäsenyntyneitä. Ihmiselämä ymmärretään kudoksena, merkkiverkkona, jossa eletyt ja kerrotut, todelliset ja kuvitellut, menneet ja ennakoitut, omat ja muiden tarinat heijastelevat ja muotoilevat toinen toistaan.

7. SYSTEEMINEN TIETO

Epimyytti

Kubitit voidaan yhdistää kubittirekisteriksi, ja kvanttietokone toimii manipuloimalla näitä rekistereitä. Kuvaannollisesti kvanttihyppy on tullut tarkoittamaan äkillistä suurta ja radikaalia muutosta.

Metasemantiikka on osa systeemistä älyä. Tämä esitelmäsarja, johon olen koonnut käyttämiäni ns. sivistyssanoja edustaa maailmankuvani käsiteavaruutta ja tiedon haarukointia laajalla perspektiivillä. Tekoäly määrittelee perspektiivin merkityksen seuraavasti:

Perspektiivi tarkoittaa tapaa hahmottaa, nähdä tai tulkita asioita, ilmiöitä tai tilanteita omasta näkökulmasta. Se voi viitata sekä konkreettiseen (esim. kuvataiteessa syvyysvaikutelma) että abstraktiin (esim. mielipide, katsantokanta, näkökulma) tapaan tarkastella maailmaa. Perspektiivi vaikuttaa siihen, miten ymmärrämme tapahtumia, reagoimme niihin ja teemme päätöksiä. Eri ihmisillä voi olla täysin erilainen perspektiivi samaan tilanteeseen, mikä johtuu heidän kokemuksistaan, arvoistaan ja tunteistaan. Perspektiivin vaihtaminen voi auttaa ymmärtämään muita paremmin, kehittämään empatiaa ja löytämään uusia ratkaisuja ongelmiin. Suomeksi perspektiivi on näkökulma, katsantokanta, näkemys, tulkinta. Taiteessa se tarkoittaa kolmiulotteisen vaikutelman luomista kaksiulotteiselle pinnalle, esimerkiksi piirroksessa tai maalauksessa. Oppimisessa ja vuorovaikutuksessa perspektiivin ymmärtäminen ja vaihtaminen on keskeistä kriittisessä ajattelussa, oppimisessa ja ihmissuhteissa.

Voidaan ajatella, että sanaston selitteet ovat reisterin permutaatioita, jotka voivat kertoa jotain oleellista esitelmän rakenteesta ja ydinsanomasta aivan kuten myytit Claude Levi-Straussin strukturaalianthropologiassa. Koska muissa yhteyksissä on osoittautunut, ettei suomalainen mytologia muodosta käsitteitä binaareina, bittikielisesti, vaan kolmikantaisina kuvioina, niin tässä ajatuskokeessa ryhmittelen, onko sattumoisin rypäs hahmotettavissa kuviona. Ajattelutavan etuna on, ettei lainkaan tarvitse takertua parapsykologian laajaan alueeseen tarkemmin, ja samalla voidaan ohittaa yksittäiset vallitsevat mielenkiinnon kohteet kuten mediumismi tai ufot.

Jotta ydin alan näkemyksestäni saadaan esiin, on ensin etsittävä kolmen käsitteen triadit eli kolmikannat. Mitkä asiat kuuluvat yhteen - edes löyhästi ja millä perusteella? Systeemisen tiedon johdannon käsitteitä on tässä kuvattu seuraavin käsittein; systeemi, kubitti, kvanttihyppy, rekisteri, perspektiivi, strukturaalianthropologia, permutaatio, binaari, parapsykologia, mediumismi, ufot. Yhteensä outoja sanoja on yksitoista eli niin lähellä kahtatoista, että listausta on täydennettävä ja tekstissä todella on sana reagoida. Itse asiassa se ei kuulu sarjaan, koska kaikki muut edustavat nimisanoja, viime mainittu on teonsana. Parapsykologista tutkimusta leimaa epäilijöiden mielestä tyhjä puhe periaatteella paljon melua tyhjästä, Parapsykologisen Tutkimusseuran omassakin piirissä keskusteleisuus on korostuneesti esillä. Eriskummaiset kokemukset ovat havaintoja, joihin reagoidaan jollain tavalla.

Katsotaan kuinka monta permutaatiota sanastosta muodostuu helposti. Yksittäinen termi on alkio, ja yhteen kuuluvat kolme termiä ovat joukko. Jos joukossa on n erilaista alkioita, permutaatioiden määrä on $n!$ (n kertomaa). Esimerkiksi 4 alkion joukossa permutaatioita on $4! = 24$. Permutaatioiden avulla voidaan tutkia, miten sanaston selitteet voivat muodostaa erilaisia järjestyksiä ja paljastaa rakenteellisia piirteitä. Koska reagointi on teko, niin vaihdetaan se otsikon metasemantiikaksi, joka on esitelmän kattotermi.

Saadaan kolmiomuodostelma:

Metasemantiikka – strukturaalianthropologia – systeemi =>

TIETOTEOREETTINEN

Ufot– mediumismi – parapsykologia => SUBSTANSSIOSAAMINEN

Binaari – kubitti – kvanttihyppy => LUONNONTIETEELLINEN (Looginen)
 Rekisteri – permutaatio – perspektiivi => KIELELLINEN

~~systemi, kubitti, kvanttihyppy, rekisteri, perspektiivi,
 strukturaaliantropologia, permutaatio, binaari, parapsykologia, mediumismi,
 ufot.~~

On eri asia tarkastella asioita mikroskooppisesti sammakkoperspektiivistä kuin massoitellen lintuperspektiivistä. Kumpikaan totutuista tarkastelutavoista ei ehkä kerro mitään asiain sisimmästä olemuksesta. Ajattelussa kuitenkin pätee sanonta: Asioilla on tapana järjestyä. Kaikki järjesty.

Ensimmäinen osio luennosta koski astrologiaa, nuoruusvuosieni substanssiosaamista, joten aloitetaan siitä ja toiseksi tietoteoreettisilla sanastolla. Osoittautuu, että binaariksi jäävät sanat parapsykologia ja fenomenologia, mikä kuvaa kyllä Parapsykologisen Tutkimusseuran alkuperäisiä pyrkimyksiä, mutta on uudistamisen tarpeessa 2000-luvun käsitteistöön.

~~Astrologia – DC deskendentti – Efemeridi => Harrastuspohjalta
 CLA-analyysi – Ugrame – Konstruktio => Tuotekehitysopinnot
 Narratiivinen – Diskurssi – Folkloristiikka => Akateemiset opinnot
 Episteeminen – Didaktinen – Hermeneuttinen => Tieto-opillinen
 Lillith – Fenix – Khiron => Mytologia
 Enigma – Ufo – Possessio => Mystinen
 Epifania – Konteksti – An sich => Oivallus
 Reisteri – Formula – Kompetenssi => Tiedonhaku
 Prinsiippi – Demonstraatio – Synteesi => Tulkinta.~~

Intressidominanssin eli kiinnostuksen kohteiden analyysiä varten saadut permutaatiot on syytä vielä ryhmitellä metasemanttiseksi rykelmäksi. Säilyykö koherenssi, jäntevyys tarinassa? Parapsykologinen triadi syntyy, kun astrologinen yhdistetään mystiseen ja tarinalliseen (narratiiviseen). Ymmärretyksi tulemiseen vaikuttaa se, millaisia käsitteitä käytetään. Viestintätriadiin vaikuttavat tiedon saannin mahdollisuus siiloineen. Tapa, jolla tietoa jäsenämme ja käsittelemme, miten ja mitä olemme oppineet

sekä miten prosessoimme, refleктоimme ja kehityimme. Lopuksi jää viimeinen ryhmä, johon kuuluvat mytologia, oivallus (tietoisuus) ja tulkinta.

Astrologia – Mystiikka – Tarinat => KÄSITERUNOUS

Tiedonhaku – Tieto-opillinen – Oppiminen => TIETÄMINEN

Mytologia – Oivallus – Tulkinta => TIEDOSTAMINEN

Entisaikojen tietäjien taitoihin (kompetenssikäntään) kuului osata taikoja, joissa korostuivat maaginen kolme kertaa kolme. Tämä teksti pyrkii osoittamaan, mitä tuo perussääntö käytännössä tarkoittaa. Tavallaan skeptikot edustavat Joukahais-tiedon tasoa, jossa tiedetään linnuksi tiainen, parapsykologia huuhaaksi. Tarinan opetus, epimyytti on sanan voima. Sanoissani pysyn.

8. KÄRPÄSTEN MUNAT

Liha pilaantuu lämpimässä säilytettynä nopeasti, ja suojaamattomana se on alttiina kärpäksille. Seuraavassa osoitan, miten luulo ei ole tiedon väarti tai sitten on. Innoitteen kehittelmälle on antanut Novak & Gowin työparin kirja oppimaan oppimisesta ja sen havaintokuva ajattelemisen ja tekemisen suhteesta. Eilen opin liikkeenjohdon kirjoista, ettei johtajilla ole aikaa eikä motiivia lukea kirjoja, kun on aina kiire ja aikapula, mikä haittaa myös pohtimista.

Tietovee on pohtimisen väline, helppo ja vaikea samalla kertaa. Koska insinööri-johtajien ajattelu on listausorientoitunutta, niin perinteisen tietoveen mallinnan totuttuun tyyliin tekstiksi ja selitteiden kera. Kun ensitehtävänä on perustan teko, niin vakiintuneen ohjeen mukaan on opittava tekemään kysymyksiä, sillä hyvillä kysymyksillä ja kysymyksen asettelulla osoittaa jo esipohtineensa asiaa ja perustavansa sen johonkin havaintoon tai ideaan. Tunnetusti lapset ovat hyviä esittämään tuoreita kysymyksenasetteluja erilaisista tuoreista näkökulmista.

I Periaate = Fokus = Fraasi => Oppikaa esittämään kysymyksiä!
Esimerkkikysymys. **Voiko toukkia muodostua lihaan itsestään?**

Ajattelussa on kyse tietämisestä, tiedonhalusta, mutta myös tietämättömyydestä ja harhaluuloista, vääristä käsityksistä, jotka voivat korjaantua tiedon lisääntyessä tai sitten epävarma, uskomuksellinen tieto varmentuu tiedoksi.

II Ajattelu

Teoria: Elämä syntyy jo olemassa olevasta elämästä.

- A) Periaatteet (prinsiipit, piirteet):
 - toukkia tulee karpäsistä
 - liha ruokkii toukkia
 - toukkien kasvu vie aikaa

- B) Asiaan kuuluvat käsitteet (tekijät, aktorit ja aktantit):
 - karpäset
 - toukat
 - liha
 - itsestään syntyminen

III Ilmiöt (koejärjestely, testaus, lähtöasetelma)

Esimerkki. 8 valmisteltua astiaa; 4 jossa lihaa – kansi auki ja 4 jossa lihaa kansi kiinni. Avonaiset astiat ovat alttiina karpäsille.

IV Tekeminen

Oletukset (hypoteesit)

- a) Arvoväittäjä. On hyvä säilyttää ruokatavaroita peitettynä.
(=> TAPAKÄYTÄNNE, voi uskoa vaikka ei tiedä, uskominen silti hyödyttää)

- b) Tietoväittäjä. Toukkia ei muodostu lihaan itsestään.
(=> PERUSTELU, tieto saatu päättelemällä tai koejärjestelyin, voi tuottaa suosituksia tapakäytänteisiin)

Testaus ja tulosten esittäminen: Koejärjestely
aika/astia; 1-10 päivää

Astia 1-4	kansi kiinni	-	ei toukkia
Astia 4-8	kansi auki	-	on toukkia.

Muistiinpanot. Astioiden tarkkailu usean päivän ajan.

Luulo voi olla tiedon väärä

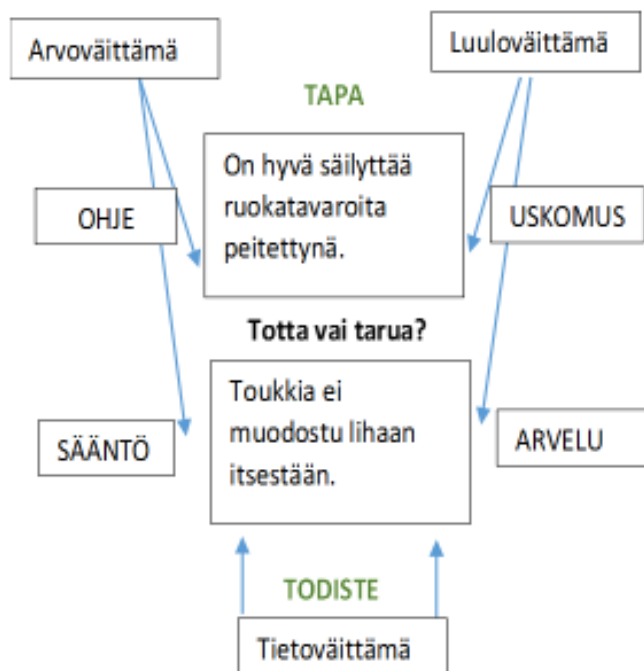
Metatasolla kohtaamme kolmenlaisia väittämiä eli arvoväittämiä, tietoväittämiä ja luuloväittämiä.

Arvoväittäjä + tietoväittäjä + luuloväittäjä. META-tasolla.

Kärpästen viehtymys lämpöisen lihan pariin johtuu munimisesta, jälkeläisten tuottamisesta. Toukat kuoriutuvat aikanaan munista, joten kansanhavainnoinnin mukaan voisi vaikuttaa siltä, että lihasta putkahtelee itsestään toukkia. Esiymmärrys kansantiedossa kuitenkin on kärpästen saastuttavasta vaikutuksesta, koska ruoka-aineet pyritään kesällä peittämään kakkukuvuin ja sokerikkokansin.

Pitemmittä puheita lopuksi kaavio, jonka avulla sanottu selkiää, jos on seljetäkseen. Ohjeet on yleensä uskottavaksi annettu. Säännönmukaisuus peittoaa arvelun, kun tarvittavat todisteet säännön luomiseksi ovat kasassa. Sääntö edustaa toistuvaa lainmukaisuutta. Tietyin ehdoin tapahtuu sitä ja sitä.

Testin voi tarvittaessa toistaa vaikka kuinka monta kertaa, poikkeus vahvistaa säännön. Ei sitä tiedä vaikka tänä **kesänä sananjalka kukkisi, tärkeintä on tarkkailu ja muistiinpanot.**

9. PATUN TULEVAISUUS

Jos mallintaisin, niin mitä teen? Tässä tapauksessa on hyvä hyödyntää meemikaavaa, kun peruskysymys kuuluu: Miten tietoa saadaan?

P16

P11

P20

P23

P25.

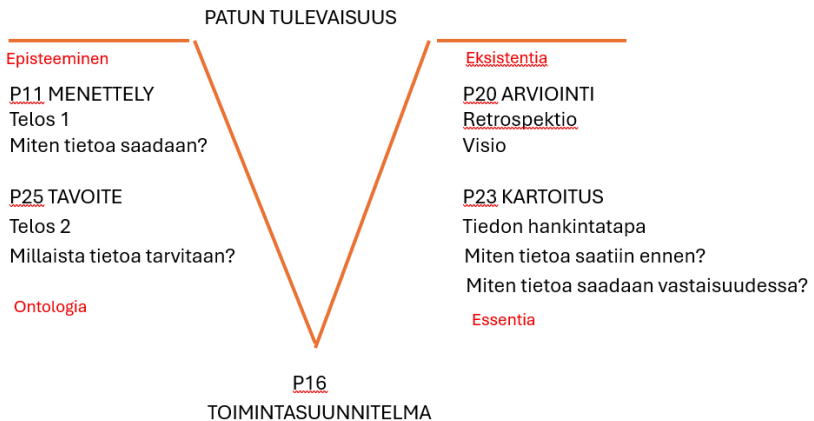
Mistä saadaan tieto eli merkitys koodeille meemikaavassa? Esitelmän 23.3.2026 liitteenä on esitetty aihio episteemisistä periaatteista, primitiiveistä, joilla asiaa voidaan lähestyä. Sen mukaan peruskysymys on tutkimusalan arvostuksen puute ja peruskysymys periaatteissa 8 + 8a Miten vastustaja voitetaan? Toisin sanoen kysymys kuuluu, miten epäilijät vakuutetaan, kun näyttö puuttuu ja kyse on lähinnä uskomisesta.

Meemikaava saa listasta sisältöä seuraavasti.

16.	Velikovski: Teorioiden törmäys
11.	levitaatio
20.	Kirlianin valokuvien outo aura

23. prekognitio
25. oudot voimat.

Tulkintaa voidaan jatkaa tietoveellä, jolloin näkökulma funktioineen hieman muuttuu, lista saa uusia merkityksiä. Annetaan aihiolle nimi, Patun tulevaisuus. Ideassa on törmäytetty liikkeenjohdon, laatujohtamisen, opettamisen ja tulevaisuuden tutkimuksen oppeja.

Lopuksi viitataan kohtaan, jossa on ajatusvalokuvaus. Valokuvataiteilijoille on tuttu Roland Barthesin teos **Valoisa huone**, jossa esitellään käsitteet punctum/studium. Tätä käsitteparia voidaan näkemykseni mukaan soveltaa myös parapsykologian tutkimukseen, onhan monessa psi-kokemuksessa kyse mielikuvista, muistikuvista ja ajatuskuvioista. Siteeraan Sirkka Knuuttilaa.

”Syystä voidaan sanoa, että Valoisa huone on kirjoittajaansa transformoivana toimintana itsekorjaava menetelmä, joka ylittää prosessissa itsensä, koska se saavuttaa poikkeuksellisen tiiviin kosketuksen lukijaan, tartuttaa häneen affektiivisen vireensä ja kiihottaa hänet tekemään yksilöllisiä löytöjä emotionaalis-intellektuaalisella tasolla.” Punctum on emotionaalinen muisti merkityksenannossa. (Knuuttila s. 34)

Psi-kokemuksia kokeneelle tapahtuma on "valoisa huone", mutta skeptikoille sama ilmiö näyttäytyy pimeänä vinttinä, sokeana pisteenä. Edellä esitetty Sirkka Knuutilan teksti voidaan muuttaa uskottavuuden periaatteellisen kiistan näkökulmia. Kun lauseesta laaditaan runomatriisi, saadaan seuraavaa esiin.

Valoisa huone R. Barthes	A Toiminta	B Prosessi	C Teko	D Menettely
1. jargon	Transformaatio	Intensiteetti	Käsite käsitäminen	Itsekorjaava
2. diskurssi	Muutostarve	Terapia	Studium	Tieteellinen
3. paradigma	Emootiot/affektit	Motivaatio	Punctum	Reflektioiva
4. myytti	Tutkimus	Maturiteetti	Käsiteavaruus	Sumea logiikka

Asiat voidaan nähdä toisin, tarinat kertoa uudelleen ja uudelleen muunnellen, uhriutumisen voi muuttua menestykseksi. Maailma on kaunis ja muuttuvainen. Edellä olevan taulukon olen laatinut oman kehittäni runomatriisin perusteella. Matriisissa on hyödynnetty CLA-analyysin 12-jakoista jaottelua, sarake D on oma lisäykseni systeemiin. Jaottelu kertoo paljon alitajunnan ja muistin voimasta. Opiskeluissani vuonna 1997 olin oivaltanut, mitä haluan semiotiikasta erityisesti opiskella. Pian järjestyikin mahdollisuus suorittaa Mihály Hoppalin pitämä etnosemiotiikan kurssi, joka yleisemmin hän on tunnettu shamanismin tutkijana. Tätä esitelmää viimeistellessäni löysin vanhat opintomuistiinpanoni, päivätty 23.-25.4.1997, joista ilmeni seuraavaa. Aiheesta "Meaning of myths/tales/narration" suomensin Hoppalin etnosemioottisen tutkimuksen ruudukkoaihion. Opettajieni mukaan minulla on erinomainen isomorfian (samarakenteisuuden) taju, joten tästä lienee hyvä jatkaa parapsykologian tutkimuksen kehittämistä muuksikin kuin kukkaiskieleksi. Voisi siis sanoa kyvyistäni: rakennetaju hyvä, sytytys heikko. Onneksi nykyään voi ajatella tekoölyavusteisesti. Kaltaieslleni ihmiselle se on erinomainen apu, kun ei

tarvitse logiikasta piitata. Tekoäly selittää sopivan loogisesti kummallisetkin kiemurat. Mutta entisenä laatupääliikkönä toki tiedän, millaista on laadukas menettely.

Meaning of myths/tales/narration á la Mihaly Hoppal soveltaen

SOSIAALINEN SYSTEEMI	TUTKIMUSTULOKSET	ILMIÖT/OLENNOT	LUOKITTELU (ontologia)
sosiaali-antropologia	sosiaalinen kulttuuri (sosiologia, politiikka)	Laitokset (instituutiot)	Käyttäjät (etymologia)
antropologia, aineellinen	aineellinen kulttuuri (kansatiede, arkeologia)	Artefaktit (uskomukset)	Tekstit (korpus)
kulttuuri-antropologia	maturiteetti henkinen kulttuuri (kielitiede, folkloristiikka)	MERKITYS (runous, esim. värirunous, taide)	Rakenne (strukturi)

Etymologiaa hyödynnetään ja käytetään monissa eri yhteyksissä, esimerkiksi: 1) Sanojen merkitysten ymmärtämiseen, 2) kielten ja kulttuurien historian tutkimukseen, 3) sanojen alkuperä paljastaa kulttuurisia kontakteja, lainautumista ja historiallisia vaikutteita, 4) tekstien ja käsitteiden tulkintaan

Filosofiassa, historian tutkimuksessa ja folkloristikassa etymologia auttaa avaamaan käsitteiden alkuperäisiä ajatusrakenteita, 5) sanastotyöhön ja terminologiaan, eli uusia käsitteitä luotaessa tai vanhoja selkeytettäessä etymologia auttaa valitsemaan johdonmukaisia ja ymmärrettäviä termejä. 6) Etymologia on hyödyllinen myös oppimisen ja muistamisen tukena. Kun sanan alkuperän tuntee, se jää usein helpommin mieleen ja liittyy laajempaan merkitysverkko. Lyhyesti sanoen etymologia ei ole vian sanojen historiaa, vaan myös ajattelu, kulttuurin ja merkitysten historiaa sanojen kautta.

Oppivuodet ovat jo kaukana takana päin, nykyisin työskentelen tarpeen mukaan tekoälyn kanssa ja ihan mielelläni niin teenkin. Kysyin AI:ltä artefaktista, ja päädyin dialogissa ehdotukseen esitelmäni sisällön tiivistämisestä. Näin AI sen näki ja ymmärsi, tuskin käsitti, koska käsiä tekoälyllä ei ole, sen ymmärrys tulee päätelmistä, kielimalleista, algoritmeista. Koska olen itse hieman laiska miettimään, mitä tuli sanotuksi, tyydyn tekoälyn vastauksen

10. ARTEFAKTI

Artefakti ei ole vain esine, vaan ennen kaikkea merkityksellinen rakenne, joka syntyy ihmisen havainnoinnin, kielen ja tulkinnan kautta. Se sijoittuu luonnontieteellisen havainnon ja kielellisen tulkinnan väliin. Karl Popperin kolmen maailman mallissa artefaktit sijoittuvat 3. maailman olioihin, joihin kuuluvat kulttuuriset tuotteet. Tietoisuus tässä jaossa sijoittuu Popperin 2. maailmana. Parapsyykkiset ilmiöt heiluvat näiden maailmojen välillä.

1. Artefakti = havaintojen ja kielen välimuoto.

Esitelmän perusasetemana on A) havainto (näin / kuulin / koin), B) kuvaus (raportti, kertomus, taulukko, narratiivi) ja C) tulkinta (merkitys, selitys, teoria). Tässä ketjussa artefakti on se kohta, jossa havainto muuttuu kulttuuriseksi muodoksi eli tulkinnaksi tai menettelyksi. Esitelmässä mainittuja artefakteja ovat mm. silminnäkijäkertomus, ephemeriditaulukko, astrologinen kartta, tutkimusraportti, kansanruno, luokittelukaavio, ugramematriisi.

Kaikki nämä ovat artefakteja, koska ne ovat ihmisen tuottamia, jäsentävät havaintoa, kantavat merkitystä ja vaativat tulkintaa.

2. Ephemeridit ja taulukot artefakteina

Efemeridien lukurivi on "käsittämätön", ellei kontekstia tunneta. Semioottisesti sanottuna efemeriditaulukko ei ole itse taivas, vaan kielellis-matemaattinen artefakti, joka representoi taivaan tapahtumia. Siksi se on **symbolinen artefakti**, joka on konventiaalin eli perustuu sopimukseen. Infoarvo voi muuttua asiantuntijalle informatiiviseksi tiedoksi, maallikolle obskuuriksi, omituisuudeksi. *Merkki ilman kontekstia muuttuu kummaksi, oudoksi.*

3. UFO-havainnot ja paranormaalit kokemukset artefakteina

Esitelmässä ei oteta kantaa ilmiöiden ontologiseen totuuteen, vaan niiden merkityksellistymiseen. Ufo-kokemus voidaan ymmärtää ja kuvata itse havaittuna ilmiönä, kokemuksena tai siitä kerrottuna tarinana, joka on narratiivinen artefakti. Havainto voi olla tutkijan luokittelua, jolloin se on tieteellinen artefakti, mutts sama havainto voi osua skeptikon selityksen kohteeksi, jolloin se on diskurssiivinen artefakti.

UFO ei ole semiotiikassa ensisijaisesti *esine*, vaan merkityskeskittymä, kulttuurinen artefakti, kielellinen ja kuvallinen konstruktio. Tämä näkyy esitelmässä erityisesti kansanrunotyypissä Hämeen ihmeet ja punctum-studium-asetelmassa

4. Kansanrunot ja kertomukset artefakteina

Kansanrunot eivät esitelmässäsi ole vain folklorea, vaan ne edustavat semioottisia artefakteja, jotka jotka kiteyttävät kokemuksen muotoon eikä runo ole suora todistus tapahtumasta, vaan merkityksen tekevät kokemuksesta jaettavan, suojaavat sitä unohtumiselta sekä mahdollistavat tulkinnan yli sukupolvien.

5. Ugramet, matriisit ja CLA-jaot artefakteina

Omat kehittämät: ugrame, meemikaava ja runomatriisi eivät ole todellisuuden kuvauksia, vaan tutkimuksellisia artefakteja, joiden tehtävänä on jäsentää monimutkaista aineistoa, tuottaa uusia näkökulmia sekä tehdä

näkyväksi piilossa olevia suhteita, relaatioita. Mainitut metodit ovat metamerkkejä – merkkejä, jotka selittävät muita merkkejä.

Esitelmässäni artefakti selitetään semiotiikan näkökulmasta ihmisen tuottamaksi merkitysrakenteeksi – havainnon, kielen ja kulttuurin risteymäksi. Ephemeridit, kertomukset, kansanrunot, kaaviot ja luokittelut eivät ole itse ilmiö, vaan tapoja tehdä ilmiöstä ymmärrettävä, jaettava ja tulkittava. Kummallisuus ei synny ilmiöstä sinänsä, vaan siitä, että artefakti irtoaa kontekstistaan.

11. Artefakti ja obskuriiteetti

Obskuriiteetti ei ole pelkkää hämäryyttä, vaan merkityksen horjumista: tilaa, jossa havainto, kieli ja tulkinta eivät enää asetu vaivattomasti toistensa päälle. Tässä kehyksessä artefakti on obskuriiteetin keskeinen kantaja. Merkki tai olento sinänsä ei ole outo, outous syntyy tulkintasuhteessa siihen millaiset kokemukset ja tietotaito tulkitsijalla on. Obskuriiteetti syntyy, kun artefakti alkuperäisestä käyttöyhteydestään, jaetusta kielipelistä tai institutionaaliseen selitysmallista. Kummallisuus ei ole ilmiön ominaisuus, vaan artefaktin asema merkitysjärjestelmässä. Esimerkiksi UFO-havainto merkitsee eri asioita eri tulkitsijoille. Kokijalle se on merkityksellinen kokemus, skeptikolle selitystä vailla oleva artefakti ja tutkijalle luokittelua vaativa aineisto. UFO toimii obskuurina artefaktina, koska sen merkitys ei ankkuroiduu yhteen hyväksytyyn tulkintajärjestelmään.

Kumma Suomen Kansan Vanhoissa Runoissa tunnetaan leikkillisinä runoina, joissa on nurinkurinen maailma. Roolit ovat vaihtuneet, sama teema tunnetaan myös hölmöläissaduista. Hämeen ihmeet ja muut vastaavat tekstit eivät selitä, ja runo säilyttää ja korostaa kummallista ja outoa aikansa sosiaalisessa kontekstissa, mutta myös luonnonjärjestyksen muuttumisena, maailmana, jossa eläinten ja ihmisten roolit vaihtuvat. Kana huttua keittää. Kansanruno on obskuriiteettia ylläpitävä artefakti, ei siksi että se olisi

epäselvä, vaan koska se tarkoituksella jättää merkityksen avoimeksi. se toimii käsiterunoutena, ei raporttina.

Kummallisuudessa voidaan erottaa kolme artefaktityyppiä:

1. Selkeyttävät artefaktit, joita luonnehtivat mittaukset, taulukot, kaaviot.
2. Obskuriiteettia kantavina artefakteina toimivat kertomukset, kokemukset, runot, myytit, jotka säilyttävät monimerkityksellisyyden.
3. Meta-artefakteina toimivat ugrame, runomatriisi, meemikaavat, jotka jäsentävät obskuriiteetti-ilmiötä, mutta eivät tee outoutta tutummaksi. Obskuriiteetti on otsikon mukaisesti tutkimuksen raaka-aine, se ilmenee tiedon rajapinnalla.

Obskuriiteetti syntyy, kun artefakti asettuu kahden merkitysavarouden väliin. Törmäyskursilla voivat olla esim. tieteellinen ja kansanomainen käsitys; tai kokemukseronta ja raportti, vastakohtamaailmat voivat olla edustettuna myytissä ja teoriassa. Outouden artefakti toimii tällöin rajapintana, kitkana tai käännöskohteena. Ilman artefaktia obskuriiteetti ei olisi näkyvää eikä käsiteltävää. Obskuriiteetti ei ole ilmiön sinänsä hämäryyttä, vaan merkityksen epävakautta artefaktin, tulkitsijan ja diskurssin välillä.

12. Episteemiset prinssiipit artefakteina

Episteemiset prinssiipit kuvaavat tapoja, joilla ihminen muodostaa, oikeuttaa ja kyseenalaistaa tietoa. Artefakti on se muoto, jossa tämä tietämisen prosessi materialisoituu. Obskuriiteetti syntyy, kun artefakti ei asetu yksiselitteisesti yhteen episteemiseen kehyyseen. Toisin sanoen episteemiset prinssiipit ovat tietämisen logiikoita, artefaktit tietämisen muotoja ja obskuriiteetti, kummaa on logiikoiden törmäystä ihmisten maailman artefakteissa.

Listatut ja lajitellut prinssiipit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

I. HAVAINTOON PERUSTUVAT PRINSIIPIT

(Artefakti syntyy – obskuriiteetti alkaa) P12 HAVAINNOT / P31 KUVAUS / P10 ENNAKOINTI / P15 TULEVAISUUSHAVAINNOT

II. TULKINTAA JA MERKITYSTÄ KANTAVAT PRINSIIPIT

(Artefakti kantaa merkitystä – obskuriiteetti syvenee) P2 UNET / P6 AAVEET / P7 MAGIA / P25 OUDOT VOIMAT / P27 FOKUS. Esimerkkeinä näistä voisi mainita unet kertomuksena, aaveet valokuvassa, rituaaliset tai maagiset esineet, tunne ”oudosta voimasta”.

III. USKON, EPÄILYN JA TUTKIMUKSEN PRINSIIPIT

(Artefakti kiistan kohteena – obskuriiteetti politisoituu) P3 USKO / P8 EPÄILY / P9 TUTKIMUS / P21 / P16 (vastustaja, obskuriiteetti syntyy diskurssien välissä

IV. KULTTUURISET JA KERRONNALLISET PRINSIIPIT

(Artefakti säilyttää obskuriiteetin) P19 LAJIKONTAKTIT / P24 / P30 (unien tulkinta, telepatia) / P14 / P17 (psi ja aivot)

V. META-PRINSIIPIT: JÄSENNYS JA METASEMANTIikka

(Artefakti obskuriiteetin hallinnan välineenä) P13 PARAPSYKOLOGIA / P18 PSI JA TIFR / P26 / P28 (eksorsismi, psykokinesia)

Episteemiset prinssiipit määrittävät, miten tietoa tuotetaan ja oikeutetaan. Artefakti on tämän prosessin näkyvä muoto. Obskuriiteetti syntyy, kun sama artefakti asettuu usean episteemisen prinssiipin rajapintaan eikä palaudu yhteen tiedon logiikkaan. Obskuriiteetti on episteeminen ilmiö, ei tiedon puute.

LIITTEET

Episteemiset prinssiipit (primitiivit)

1. uskon tappava voima
2. unien voima
3. uskolla parantajat
4. Haamut ja aaveet
5. aistiharhat
6. aaveita valokuvissa
7. mielen valta aineeseen
- 8 + 8a Miten vastustaja voitetaan?
9. Miten paranormaaleja kykyjä voi testata?
10. Miten voidaan tehdä havaintoja tulevaisuudesta?
11. levitaatio
12. salaperäinen Foo-Fighters-ilmiö (ufo?)
13. parapsykologia
14. Psi ja aivot
15. psykoskopia
16. Velikovski: Teorioiden törmäys
17. parapsykologian uranuurtaja
18. PSI js tifr
19. Voivatko ihmiset kommunikoida kasvien kanssa?
20. Kirlianin valokuvien outo aura
21. Lääketieteen ja psykologian ilmiöitä
22. bilokaatio
23. prekognitio
24. unien tulkinta
25. oudot voimat
26. eksorsismi
27. déjà vu -ilmiö
28. räyhähenget ja psykokinesia
29. ajatusvalokuvaus
30. Nukkuvan mieli: telepatian kohde
31. röntgennäkö

Kolme diasarjaa:

Osa I	Kummat merkit, oudot olennot kielellisenä ja luonnontieteellisenä ilmiönä
Osa II	Kumma
Osa III	Synteesi $a+b=c$, Ihmekukinto
Osa IV	Mitä on ollut ennen on oleva vastakin

TIIVISTELMÄT KALVOSARJOISTA

Kalvosarja I Episteeminen tieto

olento tai
yleinen olosija,
jonakin oleminen, "olla"

Mie kun miksi rupean,

Kummaksi kuvaellenen,

Käännän nuttuni nurin,

Väärin väännän vaatteini.

1. Tiedon ja tietämisen luonne:

Esitys tarkastelee, miten oppilaat, opettajat ja tutkijat ymmärtävät tietoa ja tietämistä. Tiedon hallinta ja ymmärtäminen ovat tärkeämpiä kuin yksittäisten faktojen osaaminen.

2. Episteemiset käsitykset:

Käsitellään oppimisen tiedostamista ja käsitteellistä ymmärtämistä sekä kokonaiskäsitysten muodostamista oppilaiden näkökulmasta.

3. Tietämyksen tasot:

Esityksessä kuvataan viisi tiedon tasoa: Absoluuttinen tieto

- Moninainen tieto
- Suhteellinen tieto
- Kontekstuaalinen tieto
- Yhteisöllinen tieto (mm. kollaboratiivinen oppiminen ja tekoäly)

4. Tiedon perusteltavuus:

Pohditaan, miten tietoa perustellaan ja miten varmuus tiedosta rakentuu eri näkökulmista.

5. Filosofiset ja parapsykologiset ulottuvuudet:

Esityksessä käsitellään ontologiaa, epistemologiaa ja parapsykologian ilmiöitä (telepatia, selvänäköisyys, ufotutkimus jne.).

6. Yhteisöllisyys ja vuorovaikutus:

Korostetaan kollaboratiivisen oppimisen ja tiimityön merkitystä tiedon rakentamisessa.

Kalvosarja II Ihme ja kumma

Kuulin kumman
Näin ihmeen
Koin kamalan

1. Merkitysavaruus ja termistö

Kalvosarjassa korostetaan, että merkityksiä voidaan tarkastella tieteellisesti, taiteellisesti, omaperäisesti ja kansanomaisesti. Termistö, käsitteet ja puhekuluttuuri muodostavat merkitysavarouden, jossa sanat ja kieli rakentavat ymmärrystä maailmasta.

2. Hämärä ja selkeys kielessä

Kielessä ja kirjallisuudessa hämäryys ja selkeys ovat vastakohtia. Selkeys liittyy ymmärrettävyyteen ja järjestykseen, kun taas hämäryys syntyy esimerkiksi harvinaisista, monimerkityksisistä tai sopimattomista sanoista. Hämärä puhe voi olla monitulkintaista, ja selkeys on puheen tärkein hyve.

3. Monitulkintaisuus ja sanaleikit

Kalvosarjassa tuodaan esiin monitulkintaisuuden ilmiöitä, kuten kompakysymyksiä ja litoteesia (vastakohtien kieltö). Esimerkit osoittavat, miten kieli voi olla monitulkintaista sekä leksikaalisesti että syntaktisesti.

4. Kumma, outo ja ihme

Käsitteet "kumma", "outo" ja "ihme" erotellaan toisistaan, ja niiden käyttöä havainnollistetaan kansanrunojen ja sanontojen avulla. Kalvosarjassa on runsaasti esimerkkejä siitä, miten näitä käsitteitä on käytetty kansanperinteessä kuvaamaan poikkeavia, ihmeellisiä tai kummallisia kokemuksia.

5. Marginaaliset ilmiöt ja hämärän rajamailla viihtyvä henkilö

"Hämy" määritellään henkilöksi, joka on kiinnostunut epätavallisista, salaperäisistä tai vaikeasti selitettävistä asioista, kuten ylikuonnollisista ilmiöistä, kansanuskomuksista ja parapsykologiasta. Hämy tutkii uteliaasti marginaalisia aiheita, jotka eivät kuulu valtavirtaan.

6. Tieteellinen ja kansanomainen näkökulma

Kalvosarjassa pohditaan kansalaistieteen ja avoimen tieteen eroja sekä neutraalin termin etsimistä supranormaaleille ilmiöille. Esille tuodaan myös stigman ja häpeäleiman vaikutus kokemusten jakamiseen.

7. Käsitteiden määrittelyt

Kalvosarjassa määritellään ja selitetään useita käsitteitä, kuten perusajatus (perusajatus, periaate), primitiivi (alkeellinen, yksinkertainen), primääri (alkuperäinen, pääasiallinen) ja permutaatio (järjestyksen muutos matematiikassa).

Yhteenvetona: Kalvosarja tarjoaa monipuolisen katsauksen kielen, käsitteiden ja marginaalisten ilmiöiden maailmaan, yhdistäen kansanperinteen, tieteellisen tarkastelun ja filosofisen pohdinnan. Se rohkaisee tutkimaan outoa, kummallista ja hämärää sekä pohtimaan, miten merkitykset rakentuvat ja muuttuvat eri konteksteissa.

Kalvosarja III Synteesi

Osa III

SYNTEESI

A + B = C

**Kokonaisuus on enemmän kuin
osiensa summa**

Suomen Parapsykologinen Tutkimusseura ry
Luento 23.3.2026 Marita Rämän

Ihmekukinto

Tiivistelmä diasarjasta:

1. Esitys käsittelee synteessin ja kokonaisuuden merkitystä: kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa.
2. Epifania eli äkillinen oivallus on keskeinen teema. Se tarkoittaa yllättävää ymmärryksen hetkeä, joka muuttaa näkökulmaa ja auttaa näkemään tilanteen uudella tavalla. Epifanioita esiintyy tarinoissa merkittävinä käännekohtina.

3. Esityksessä korostetaan kertojan oman kielen, luokitusten ja näkökulman välittymistä analyysiin.
4. Kokonaisuutta tarkastellaan eri ulottuvuuksien kautta: ratio, rutiini, ryhti, luovuus, resilienssi, responsiivisuus, relaatiot, reflektio, resonanssi, roti, rytmi ja listat.
5. Terapia, reflektointi ja portfolio nostetaan esiin tapoina käsitellä epifanioita ja merkittäviä käännteitä.
6. Tieteellinen näkökulma sisältää skeptisyyden, tilastoinnin ja tutkimuksen.
7. Aistimuksellisuus ja sen eri muodot (toisen ihmisen aistiminen, ympäristöstä tulevat aistimukset, oman kehon aistimukset) liitetään esityksen teemoihin ja arvoihin.
8. Kehittämisprosessi jaetaan kolmeen vaiheeseen: tarpeiden määrittely (ratio), suunnittelu ja toteutus (ryhti), sekä onnistumisen arviointi (reflektio). Jokaisessa vaiheessa on omat tavoitteet ja toimenpiteet.
9. Aistimuksellisuus Marja Daglströmin mukaan
10. Aistimuksellisuus symbolit - ajatteluaitit
11. Ympäristöstä tulevat aistimukset – tunneaistit
12. Oman kehon aistimukset – tahtoaistit
13. Kehittämistarpeet
14. Kehitysvaihe I Tarpeiden määrittely
15. Kehitysvaihe II Suunnittelu ja toteutus
16. Kehitysvaihe II Onnistumisen arviointi
17. Patun tulevaisuus tietoveenä
18. Futureemi ja viisareiden mysteeri
19. Valoisa huone vs pimeä vintti = sumea logiikka
20. Kesä ja kärpäset tiedon hankinnan välinenä
21. Maailma on kaunis

Yhteenveto:

Diasarja yhdistää henkilökohtaisen kokemuksen, epifanian, aistimuksellisuuden ja kehittämissprosessin kokonaisvaltaiseksi näkemykseksi, jossa korostuvat sekä yksilölliset että tieteelliset lähestymistavat. Kokonaisuus rakentuu monipuolisista ulottuvuuksista ja vaiheista, jotka tukevat ymmärryksen ja toiminnan kehittämistä.

KIRJALLISUUS & LÄHTEET

Alakoulun oppilaat tekstissä olevien sanojen merkitysten selvittäjinä ja selittäjinä. Tuula Merisalo-Storm, Näkökulmia...ss. 53-66

Astrodienst, <https://www.astro.com/>

Kielen ja kirjallisuuden hämärä, Päivi Mehtonen (toim.) ISBN 951-44-5478-2, Tampereen yliopisto 2001

Knuuttila Sirkka. Barthes ja punctumin peitetty mieli teoksessa Vastarinta Resistanssi ss. 33-53.

Kun kello pysähtyi. Tavallisen suomalaisen yliluonnolliset kokemukset, Leea Virtanen, WSOY 1974

Mielen rajoilla. Arjen kummat kokemukset, Marja-Liisa Honkasalo & Kaarina Koski, SKS 2017

Miten yläkoulun oppilaat prosessoivat ilmiöstä tekemiään havaintoja luonnontieteissä? Näkökulmia... Olavi Hakkarainen ja Maija Ahtee, ss. 151-166

Moderni esoteerisuus ja okkultismi Suomessa, Tiina Mahlamäki & Nina Kokkinen. (toim.), Vastapaino 2020

Muodosta minuuteen, Marja Dahlström, Edita 1999

Novak Joseph D. & Gowin D. Bob, Opi Oppimaan, Gaudeamus 1998

Näkökulmia tutkimusperustaiseen opetukseen, Liisa Tainio et alii (toim.) Ainedidaktisia tutkimuksia 1, Suomen ainedidaktinen tutkimusseura ry, Helsinki 2011

Obskuriiteetikabinetti, blogi; Karolina Kouvola,
<https://obskuriiteetikabinetti.home.blog/blogista/>

Seitsemäsluokkalaisten episteemiset näkemykset luonnontieteiden opiskelun yhteydessä, Kari Sormunen, väitös, Joensuun yliopisto, 2004

Sisäinen tarina, elämä ja muutos, Vilma Hänninen, väitös, Tampereen yliopisto, 2000

Suomen Parapsykologinen tutkimusseura, historiapaketti, saatu seuran sihteeriltä 2025

Tutkimustarinoita Ounaksen varrelta . Esa Poikela & Sari Poikela (toim.), Lapin yliopisto, Rovaniemi

Uskomukset ja maailmankuvat, Kari Enqvist,
<https://www.youtube.com/watch?v=18TKh0evFnw> (poimittu 3.2.2026)

Vastarinta Resistanssi. Konfliktit, vastustus ja sota semiotiikan tutkimuskohteina. Harri Veivo (toim.) Helsinki Yliopisto-Kustannus 2007

Yksi kertomus, monta tarinaa. Narratiivinen, emansipatorinen ja empaattinen lukutapa/Tutkimustarinoita... ss. 51-71

Yli luonnollisen. Mentalistin tutkimusmatka salatieteisiin, Jose Ahonen, Atena 2023

Ytimessä. Kirja kaiken oppimisen keskiöön, Eeva-Majja Niinistö et alii, , Opetushallitus 2019

Tiivistelmät tehty Copilot AI:llä

SANASTO

An sich; Saksankielinen ilmaus, joka tarkoittaa suomeksi **sinänsä**, "itsessään" tai "luonnostaan". Se kuvaa asian tarkastelua omana itsenään, erillään ulkopuolisista tekijöistä tai havaitisijasta. Ilmaus on peräisin Immanuel Kantin filosofiasta, ja se vastaa latinankielistä ilmausta *per se*. *Astrologia*; Vuosituhansia vanha ajattelutapa, joka perustuu tähtitaivaan ja mytologian symboliikkaan, jossa planeetat edustavat tiettyjä jumaluuksia. Käytössä on erilaisia systeemiä, esim. länsimainen ja kiinalainen eläinrata eroavat toisistaan symboliikaltaan.

CLA-analyysi; Causal Layered Analysis (CLA) eli kriittinen kerrosanalyysi on tulevaisuudentutkimuksessa ja strategisessa suunnittelussa käytetty menetelmä ja teoria, jonka on kehittänyt Sohail Inayatullah. Sen tarkoituksena on syventää ymmärrystä monimutkaisista ongelmista ja luoda tilaa vaihtoehtoisille tulevaisuuksille purkamalla nykyhetken todellisuutta neljään eri kerrokseen.

Episteeminen; Episteeminen tarkoittaa tietoon, tiedon hankkimiseen tai oikeuttamiseen liittyvää. Se on adjektiivi, joka viittaa epistemologiaan eli tietoteoriaan. Termi kuvaa havaintoihin perustuvaa käsitystä (episteeminen todennäköisyys), ja sitä käytetään erityisesti filosofiassa, logiikassa ja kielitieteessä kuvaamaan asioiden varmuutta tai uskomuksia.

DC eli deskendentti; Astrologiassa laskeva merkki on syntymäkartan läntisellä horisontilla sijaitseva piste, joka on suoraan vastapäätä askendenttia, nousumerkkiä. Se edustaa 7. huonetta ja kuvaa ihmissuhteita, kumppanuuksia sekä sitä, miten vuorovaikutat muiden kanssa ja millaisia ihmisiä vedät puoleesi. DC paljastaa piirteitä, joita etsi kumppanilta tai opit itsestäsi muiden kautta

Didaktinen; Didaktiikka (opetusoppi) on kasvatustieteen osa-alue, joka tutkii ja kehittää opetuksen tavoitteita, sisältöjä, menetelmiä sekä opetusoppimisprosessia. Se pyrkii vastaamaan kysymykseen, millaista on hyvä opetus. Didaktiikkaan kuuluvat niin teoreettiset mallit kuin käytännön toiminnan ohjaaminen, ja se jakautuu yleisdidaktiikkaan ja ainedidaktiikkoihin.

Demonstraatio; Demonstraatio eli havaintoesitys tai -harjoitus (lyhyemmin demo) tarkoittaa ilmiön, tuotteen, prosessin tai teorian konkreettista esittämistä ja havainnollistamista. Sitä käytetään opetuksessa, tieteessä, markkinoinnissa ja teknologian parissa käytännön esimerkin kautta todistamiseen tai esittelyyn.

Diskurssi; Diskurssi tarkoittaa laajasti ottaen kielenkäyttöä, puhetta tai keskustelua, joka rakentaa sosiaalista todellisuutta, ajattelutapoja ja merkityksiä. Se on tiettyyn aiheeseen tai alaan liittyvä vakiintunut kielenkäytön tapa, kuten poliittinen tai tieteellinen diskurssi, joka ohjaa sitä, mitä jostain asiasta voidaan puhua tai ajatella.

Efemeridi; on taulukko tai julkaisu, joka ilmoittaa taivaankappaleiden (kuten planeettojen, kuiden tai satelliittien) tarkat sijainnit, liikkeet ja näkyvyysajat tietyllä ajanhetkellä. Niitä käytetään tähtitieteessä, navigoinnissa ja satelliittipaikannuksessa. Nykyään efemeridit lasketaan usein tietokoneella. Käytetään myös astrologiassa transiittien ja horoskoopin laadinnassa.

Enigma; hämmennys, sekasotku, mysteeri, arvoitus, salaisuus, tuntematon asia, ongelma, pulma, probleema, pähkinä, kompakysymys. Taiteessa kuvan ja tekstin yhdistelmä.

Epifania; Äkillinen, syvällinen oivallus tai valaistuminen, joka muuttaa käsityksen todellisuudesta.

Fenix; Kreikkalaisessa ja roomalaisessa mytologiassa ikuinen, tulesta tuhkautuva ja tuhkasta uudelleen syntyvä tarulintu. Se symboloi kuolemattomuutta, uudelleensyntymistä, toivoa ja kykyä nousta vaikeuksista. Myyttinen lintu elää satoja vuosia, palaa kanelipuun oksista tehdyllä pesällä ja herää uuteen elämään kolmen päivän kuluttua.

Fenomenologia; Tieteenfilosofinen suuntaus ja menetelmä, joka keskittyy tutkimaan ilmiöitä (kuten aistimuksia, kokemuksia ja elämyksiä) sellaisina kuin ne ilmenevät ihmiselle. Sen tavoitteena on ymmärtää kokemusten olemusta ja merkitystä ilman ennako-oletuksia tai teoreettista kehystä. Keskeistä on subjektiivisen, koetun maailman kuvaileminen

Folkloristiikka; Tutkii henistä kansanperinnettä, kalevalaisia kansanrunoja, kutsuttu aiemmin vertailevaksi kansanrunouden tutkimukseksi, ja kansankulttuurin tutkimukseksi, Nykyään puhutaan mieluiten vernakulaarin (kansanomaisen) kulttuurin tutkimuksesta.

Formula; kansanrunoudessa tarkoittaa toistuvaa kielellistä ilmaisua, kaavaa tai muotia, jota laulaja käyttää samassa metrisessä ympäristössä tietyn ajatuksen tai kuvan esittämiseen. Se on keskeinen suullisen perinteen työkalu, joka helpottaa muistamista ja runon tuottamista laulamisen aikana

Hermeneuttinen; Tulkinnallinen tarkoittaa tieteenfilosofista suuntausta ja menetelmää, joka keskittyy merkitysten ymmärtämiseen, tulkintaan ja inhimillisen toiminnan, tekstien tai kulttuurin syvälliseen tulkitsemiseen. Se on laadullinen lähestymistapa, joka korostaa kokonaisuuden ymmärtämistä osien kautta, prosessia, jota kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi.

Kompetenssi; Kompetenssi tarkoittaa kykyä, pätevyyttä ja osaamista suorittaa tehtäviä tai toimia tietyllä alueella tehokkaasti, yhdistäen tietoja, taitoja, kokemuksia ja asenteita. Se viittaa kokonaisvaltaiseen valmiuteen, joka muodostuu tiedoista (mitä osaa), taidoista (miten osaa) ja asenteista (halu ja kyky käyttää) tiettyyn tarkoitukseen.

Ufo ; Lyhenne engl. unidentified flying object, 'tunnistamaton lentävä esine', 'tunnistamaton lentävä kohde' tai lentolautanen. Arkikielessä joskus lentävä lautanen) on havaitisijalle tunnistamaton lentävä tai lentokykyiseltä näyttävä kohde.

Lilith; Mesopotamialaisessa ja juutalaisessa mytologiassa esiintyvä hahmo, joka tunnetaan usein Aadamin ensimmäisenä, tasa-arvoa vaatineena puolisona. Hän kieltäytyi alistumasta Adamille, pakeni Eedenistä ja muuttui mytologiassa vaaralliseksi yön demoniksi, joka edustaa riippumattomuutta, villiä naiseutta ja kapinaa. Astrologiassa Lilith (Musta Kuu) symboloi naisen voimaa ja alkukantaisia tarpeita.

Konteksti; Konteksti tarkoittaa asiayhteyttä, viitekehystä tai ympäristöä, jossa jokin asia, sana, lause tai tapahtuma esiintyy ja jota se auttaa ymmärtämään – se voi olla kielellinen, kulttuurinen, sosiaalinen tai historiallinen tausta, joka vaikuttaa viestin tulkintaan. Se antaa merkityksen ja selittää asioiden tarkoitusta.

Konstruktio; tarkoittaa yleisesti rakennetta, rakennelmaa tai useammasta osasta muodostuvaa kokonaisuutta. Se viittaa konkreettisen rakenteen lisäksi abstraktiin malliin, käsitteelliseen rakennelmaan tai kielelliseen muottiin. Konstruktioita käytetään tieteessä selittämään monimutkaisia ilmiöitä ja kielitieteessä kuvaamaan muodon ja merkityksen yhteenliittymiä

Khiron; Pikkuplaneetta ja kentauri kreikkalaisessa mytologiassa.

Narratiivinen; Kertova, tarinallinen viittaa tarinamuotoiseen, tapahtumasarjan loogiseen kokonaisuuteen, jossa on juoni, hahmoja ja merkityksiä. Se yhdistää erilliset tapahtumat ymmärrettäväksi, usein ajallisesti eteneväksi kertomukseksi. Narratiivit rakentavat todellisuutta ja merkityksiä, ja niitä käytetään laajasti kirjallisuudessa, mediassa ja ihmisten vuorovaikutuksessa.

Parapsykologia; Tieteenala, joka tutkii väitetyjä paranormaaleja eli yliluonnollisia ilmiöitä, joita ei voida selittää tunnettujen fysiikan lakien tai tieteellisten teorioiden mukaisesti. Se keskittyy mielen ja aineen välisiin suhteisiin sekä ilmiöihin, jotka vaikuttavat ylittävän tavanomaiset aistit ja ajantajun. Useimmat valtavirran tiedemiehet pitävät parapsykologiaa näennäistieteenä (pseudoscience), koska sen havaintoja on usein mahdotonta toistaa luotettavasti. Se lähenee kuitenkin anomalistista psykologiaa, joka tutkii selittämättömiä kokemuksia psykologisin menetelmin.

Possessio; Tarkoittaa hallintaa, omistusta tai esineen fyysistä hallussapitoa. Se liittyy oikeudelliseen käsitteeseen, jossa henkilö käyttää määräysvaltaa omaisuuteen, ja se voi erota juridisesta omistusoikeudesta. Termi voi viitata myös riivaukseen tai haltuunottoon.

Prinsiippi; Prinsiippi tarkoittaa periaatetta, perustaa, perusajatusta tai -sääntöä, joka ohjaa toimintaa tai ajattelua. Sana juontaa juurensa latinan kielen sanaan principium (alku) ja sitä käytetään erityisesti filosofiassa, mystiikassa sekä joskus taiteen kontekstissa. Synonyymejä ovat periaate, peruste ja toimintaperiaate

Synteesi; Synteesi tarkoittaa kahden tai useamman eri asian yhdistämistä uudeksi kokonaisuudeksi, joka on enemmän kuin osiensa summa, tai jonkin asian keinotekoista tuottamista (esim. kemiallinen synteesi). Se on yleinen käsite, joka täydentää analyysiä ja tarkoittaa usein yhteenvedoa tai kokonaiskuvan muodostamista eri elementeistä, kuten filosofiassa tai musiikissa

Reisteri; Tulee sanasta rekisteri, mutta erotuksena virallisista rekistereistä reisteri viittaa tekstien metatietoihin kuten sisällysluetteloihin, viitteisiin tai hakemistoihin. Elias Lönnrot käytti sanaa reisteri.

Ugrame; Marita Råmanin kehittämä kaaviotapa, joka perustuu kolme kertaa kolme osatekijään tietynlaisessa vastakkain muodostelmassa. Nimi tulee panamerikkalaisesta intiaanimytilogian rakenteista ja ugrilaisesta myyttikerronnasta. Rakenteen alkuaihion on esittänyt Claude Lévi-Strauss intiaanimytiltien perusteella.